

ՍԵՌԻ ՀԱՏԿԱՆԻՇՈՎ ԲՈՆՈՒԹՅԱՆ ԿԱՆԽԱՐԳԵԼՄԱՆ 2015 ԹՎԱԿԱՆԻ ՄԻՋՈՑԱՌՈՒՄՆԵՐԻ ՏԱՐԵԿԱՆ ԾՐԱԳԻՐ

h/h	Միջոցառման անվանումը	Ակնկալվող արդյունք	Կատարողը	Համակատարողը	Ժամկետը	Ֆինանսական ապահովումը	Հղումը
1	2	3	4	5	6	7	8
1.	Ընտանեկան բռնության ենթարկված անձանց պաշտպանության, նրանց տրամադրվող ծառայությունների բարելավմանն ու այդ ծառայությունների առավել արդյունավետ կազմակերպմանն ուղղված միջոցառումների իրականացում:	Սեռի հատկանիշով բռնության կանխարգելում և պաշտպանություն:					ՀՀ կառավարության 2011թ. հունիսի 17-ի նիստի N23 արձանագրային որոշման 3-րդ և 4-րդ կետեր
	1.1 Մշակել և ՀՀ աշխատանքի և սոցիալական հարցերի և այլ շահագրգիռ մարմինների համատեղ իրամանով հաստատել «Ընտանեկան բռնության ենթարկված անձանց ուղղորդման ուղեցույցը»:		ՀՀ աշխատանքի և սոցիալական հարցերի նախարարություն	ՀԿ-ներ /համաձայնությամբ/	Դեկտեմբերի 1-ին տասնօրյակ	Օրենքով չարգելված ֆինանսավորման աղբյուրներ	
	1.2 Բժշկական կազմակերպությունների բուժանձնակազմի համար մշակել և նրանց տրամադրել աշխատակարգ, սեռի հատկանիշով բռնության նախանշանների և վաղ հայտնաբերման վերաբերյալ:		ՀՀ առողջապահության նախարարություն		Տարվա ընթացքում	Օրենքով չարգելված ֆինանսավորման աղբյուրներ	
	1.3 Կազմակերպել սեռի հատկանիշով բռնության կանխարգելման նպատակային ծրագրերով նախատեսված միջոցառումների		ՀՀ մարզպետարաններ, Երևանի քաղաքապետարան		Տարվա ընթացքում	Ֆինանսավորում չի պահանջվում	

	<p>իրականացման մշտադիտարկման, գնահատման, հեռանկարային ծրագրերի նախանշման աշխատանքներ:</p>		/համաձայնությամբ/				
	<p>1.4 Իրականացնել ընտանեկան բռնության ենթարկված անձանց բացահայտման, ուղղորդման աշխատանքներ և կազմակերպել նրանց համապատասխան աջակցության տրամադրում:</p>		<p>ՀՀ մարզպետարաններ, Երևանի քաղաքապետարան /համաձայնությամբ/</p>	<p>ՀԿ-ներ /համաձայնությամբ/</p>	<p>Տարվա ընթացքում</p>	<p>Օրենքով չարգելված ֆինանսավորման աղբյուրներ</p>	
<p>2.</p>	<p>Տարբեր ոլորտների մասնագետների որակավորման. նրանց ընտանեկան բռնության վերաբերյալ գիտելիքների հաղորդմանն ուղղված միջոցառումների իրականացում:</p>						
	<p>2.1 Իրականացնել «Ընտանեկան բռնություն» թեմայով քաղաքացիական ծառայողների վերապատրաստման դասընթացներ ՀՀ քաղաքացիական ծառայության խորհրդի 2008թ. հուլիսի 8-ի N567-Ա որոշմամբ հաստատված ծրագրի շրջանակում:</p>	<p>Սեռի հատկանիշով բռնության վերաբերյալ գիտելիքների հաղորդմանն ուղղված միջոցառումների իրականացման միջոցով տարբեր ոլորտի մասնագետների որակավորման, իրազեկության բարձրացում:</p>	<p>ՀՀ աշխատանքի և սոցիալական հարցերի նախարարություն</p>		<p>Տարվա ընթացքում</p>	<p>ՀՀ պետական բյուջե</p>	
	<p>2.2 Իրականացնել «Ընտանեկան բռնությունը և ընտանեկան բռնության ենթարկված անձանց նախնական նույնացման չափորոշիչների կիրառում» թեմայով վերապատրաստման դասընթացներ համալիր սոցիալական ծառայությունների տարածքային կենտրոնների սոցիալական աշխատողների համար:</p>		<p>ՀՀ աշխատանքի և սոցիալական հարցերի նախարարություն</p>		<p>Տարվա ընթացքում</p>	<p>Օրենքով չարգելված ֆինանսավորման աղբյուրներ</p>	
	<p>2.3 Իրականացնել դասավանդողների վերապատրաստում՝ սեռի հատկանիշով բռնության ենթարկված անձանց առողջապահական ծառայությունների տրամադրման նպատակով, որին կհաջորդի շարունակական ուսուցումը:</p>		<p>ՀՀ առողջապահության նախարարություն</p>		<p>Տարվա ընթացքում</p>	<p>Օրենքով չարգելված ֆինանսավորման աղբյուրներ</p>	

2.4	Հանրակրթական դպրոցի ուսուցիչների նախաատեստացիոն վերապատրաստման դասընթացներում ներառել ընտանեկան բռնությանը վերաբերող թեմաներ, կկազմակերպվեն քննարկումներ:		ՀՀ կրթության և գիտության նախարարություն		Տարվա ընթացքում	Ֆինանսավորում չի պահանջվում	
2.5	Հանրակրթական դպրոցի 8-11-րդ դասարաններում սովորողների շրջանում անցկացնել «Առողջ ապրելակերպ» ուսուցողական դասընթաց՝ առողջ ապրելակերպի և ընտանեկան կյանքի նախապատրաստման հիմունքների վերաբերյալ:		ՀՀ կրթության և գիտության նախարարություն		Տարվա ընթացքում	Ֆինանսավորում չի պահանջվում	
2.6	Միջին մասնագիտական ուսումնական հաստատություններում սովորողների շրջանում անցկացնել «Վերարտադրողական առողջության խնդիրները երիտասարդության շրջանում» դասընթաց՝ առողջ ապրելակերպի, սեռերի միջև փոխհարաբերությունների և ընտանեկան բռնությունների կանխարգելման խնդիրների վերաբերյալ:		ՀՀ կրթության և գիտության նախարարություն	ՀԿ-ներ /համաձայնությամբ/	Տարվա ընթացքում	Օրենքով չարգելված ֆինանսավորման աղբյուրներ	
2.7	ՀՀ ԿԳՆ Կրթության ազգային ինստիտուտի վերապատրաստող անձնակազմի և կրթության ոլորտի այլ մասնագետների համար իրականացնել իրազեկման աշխատանքներ՝ Հայաստանի Հանրապետությունում առկա սեռի հատկանիշով բռնության խնդիրների, դրանց բացահայտման ու կանխարգելման ուղղությամբ իրականացվող գործընթացների վերաբերյալ:		ՀՀ կրթության և գիտության նախարարություն		Տարվա ընթացքում	Օրենքով չարգելված ֆինանսավորման աղբյուրներ	
2.8	Կազմակերպել վերապատրաստման դասընթացներ ՀՀ ԿԱ ՀՀ ոստիկանության անչափահասների գործերով ծառայության աշխատակիցների համար:		ՀՀ ԿԱ ՀՀ ոստիկանություն		Տարվա ընթացքում	Օրենքով չարգելված ֆինանսավորման աղբյուրներ	

3.	<p>Հասարակությունում սեռի հատկանիշով բռնության երևույթի կանխարգելմանը, բռնության երևույթի հանդեպ անհանդուրժողականության միջավայրի ձևավորմանը, սեռի հատկանիշով բռնությանը նպաստող կարծրատիպերի վերացմանը և սեռի հատկանիշով բռնության մասին իրազեկման բարձրացմանը, տեղեկավական և մեթոդական աջակցությանն ուղղված միջոցառումների իրականացում:</p>	<p>Հասարակությունում սեռի հատկանիշով բռնության երևույթի կանխարգելում, բռնության երևույթի հանդեպ</p>				
3.1	<p>Մշակել ընտանեկան բռնության դեմ պայքարի թեմաներով տեղեկատվական նյութեր, դրանք տարածել և տեղադրել ՁԼՄ-ներում, հեռարձակել ընտանեկան բռնության կանխարգելման վերաբերյալ թողարկումներ, ընտանեկան բռնությունը դատապարտող տեսահոլովակներ:</p>	<p>անհանդուրժողականության և միջավայրի ձևավորում:</p>	<p>ՀՀ մարզպետարաններ, Երևանի քաղաքապետարան /համաձայնությամբ/</p>		<p>Տարվա ընթացքում</p>	<p>Օրենքով չարգելված ֆինանսավորման աղբյուրներ</p>
3.2	<p>Իրականացնել «Ընդդեմ բռնության ակտիվության 16-օրյակ» ամենամյա հանրապետական քարոզարշավ:</p>		<p>ՀՀ մարզպետարաններ, Երևանի քաղաքապետարան /համաձայնությամբ/</p>	<p>ՀԿ-ներ, /համաձայնությամբ/</p>	<p>Նոյեմբեր-դեկտեմբեր</p>	<p>Օրենքով չարգելված ֆինանսավորման աղբյուրներ</p>
3.3	<p>ՀՀ մարզերում և Երևան քաղաքում կազմակերպել սեռի հատկանիշով բռնության վերաբերյալ իրազեկվածության բարձրացմանն ուղղված միջոցառումներ, սեմինար-պարապմունքներ, կլոր-սեղան քննարկումներ, շրջիկ կոնֆերանսներ տարբեր ոլորտների մասնագետների մասնակցությամբ, ըստ թեմայի կտրամադրվեն տեղեկատվական նյութեր և կցուցադրվեն հոլովակներ:</p>		<p>ՀՀ մարզպետարաններ, Երևանի քաղաքապետարան /համաձայնությամբ/</p>	<p>ՀԿ-ներ /համաձայնությամբ</p>	<p>Տարվա ընթացքում</p>	<p>Օրենքով չարգելված ֆինանսավորման աղբյուրներ</p>
3.4	<p>Կազմակերպել հանդիպում-զրույցներ հանրակրթական դպրոցներում:</p>		<p>ՀՀ ԿԱ ՀՀ ոստիկանություն</p>	<p>ՀՀ կրթության և գիտության նախարարություն</p>	<p>Տարվա ընթացքում</p>	<p>Ֆինանսավորում չի պահանջվում</p>
3.5	<p>Կազմակերպել ա/ «Սեռի հատկանիշով բռնության</p>		<p>Երևանի քաղաքապետարան</p>	<p>Երևանի քաղաքապետ</p>	<p>Տարվա ընթացքում</p>	<p>Երևան քաղաքի</p>

	<p>կանխարգելում», «Սեռի հատկանիշով բռնության դեմ պայքար» թեմաներով սեմինարներ:</p> <p>բ/ «Սեռի հատկանիշով բռնության հիմնախնդիրները և կանխարգելման մեխանիզմները» թեմայով կլոր-սեղան քննարկումներ, տրամադրել համապատասխան տեղեկատվական նյութեր՝ ընտանեկան բռնության ենթարկված անձանց պաշտպանությանն ուղղված գործողությունների վերաբերյալ:</p> <p>գ/ «Ընտանեկան բռնությունն իմ պատկերացմամբ» նկարների ցուցահանդես:</p> <p>դ/ Քննարկումներ և բանավեճեր աշակերտների շրջանում՝ «Սեռի հատկանիշով բռնություն» թեմայով:</p>		/համաձայնությամբ/	արանի առողջապահական ընկերություններ, մշակութային կազմակերպություններ, կրթական հաստատություններ, ՀԿ-ներ /համաձայնությամբ/		բյուջե	
4.	Պտղի սեռով պայմանավորված՝ հղիության արհեստական ընդհատումների կանխարգելմանն ուղղված միջոցառումների իրականացում:						
	4.1 Իրականացնել ուսումնասիրություն՝ պտղի սեռով պայմանավորված՝ հղիության արհեստական ընդհատումների կանխարգելմանն ուղղված Հայաստանի Հանրապետությունում իրականացվող քաղաքականության վերաբերյալ:		ՀՀ աշխատանքի և սոցիալական հարցերի նախարարություն ՀՀ առողջապահության նախարարություն	«Մարդկային զարգացման միջազգային կենտրոն» ՀԿ /համաձայնությամբ/	Տարվա ընթացքում	Օրենքով չարգելված ֆինանսավորման աղբյուրներ	
	4.2 Շահագրգիռ գերատեսչությունների, հասարակական և միջազգային կազմակերպությունների ներկայացուցիչների և փորձագետների մասնակցությամբ իրականացնել պտղի սեռով պայմանավորված՝ հղիության արհեստական ընդհատումների կանխարգելման վերաբերյալ 3 կլոր-սեղան քննարկում և մշակել քաղաքականության	Պտղի սեռով պայմանավորված՝ հղիության արհեստական ընդհատումների կանխարգելում:	ՀՀ աշխատանքի և սոցիալական հարցերի նախարարություն ՀՀ առողջապահության նախարարություն	«Մարդկային զարգացման միջազգային կենտրոն» ՀԿ /համաձայնությամբ/	Տարվա ընթացքում	Օրենքով չարգելված ֆինանսավորման աղբյուրներ	

	<p>առաջարկությունների համառոտագրեր:</p>						
	<p>4.3 Նախապատրաստել և ինտերնետում տեղադրել պտղի սեռով պայմանավորված՝ հղիության արհեստական ընդհատումների կանխարգելմանն ուղղված 2 տեսահոլովակ՝ Հայաստանի Հանրապետությունում իրականացվող քաղաքականության վերաբերյալ:</p>		<p>«ՀՀ աշխատանքի և սոցիալական հարցերի նախարարություն ՀՀ առողջապահության նախարարություն»</p>	<p>«Մարդկային զարգացման միջազգային կենտրոն» ՀԿ /համաձայնությամբ/</p>	<p>Տարվա ընթացքում</p>	<p>Օրենքով չարգելված ֆինանսավորման աղբյուրներ</p>	
	<p>4.4 Մարզերում պտղի սեռով պայմանավորված՝ հղիության արհեստական ընդհատումների կանխարգելմանն ուղղված քարոզչական աշխատանքների իրականացման նպատակով, ա/ յուրաքանչյուր մարզում ստեղծել <i>խորհրդատվական աշխատանքային խումբ</i>, բ/ մշակել քարոզչական գործիքներ՝ հաշվի առնելով տեղական առանձնահատկությունները, գ/ կազմակերպել մարզային <i>խորհրդատվական աշխատանքային խմբերի</i> փորձի փոխանակման մեկ հանդիպում, դ/ 25 համայնքներում ստեղծել և վերապատրաստել համայնքային ակտիվ խմբեր, ե/ կազմակերպել 100 հանդիպում համայնքների բնակիչների հետ, զ/ պատրաստել սոցիալական գովազդի մեկ տեսահոլովակ, է/ մշակել, տպագրել և տարածել տեղեկատվական, կրթական և հաղորդակցության նյութեր, ը/ պատրաստել և կենտրոնական ու մարզային հեռուստառադիոընկերությունների միջոցով հեռարձակել 16 հաղորդում, թ/ կազմակերպել քննարկումներ սոցիալական ցանցերում:</p>		<p>«ՀՀ աշխատանքի և սոցիալական հարցերի նախարարություն ՀՀ առողջապահության նախարարություն»</p>	<p>«Մարդկային զարգացման միջազգային կենտրոն» ՀԿ /համաձայնությամբ/</p>	<p>Տարվա ընթացքում</p>	<p>Օրենքով չարգելված ֆինանսավորման աղբյուրներ</p>	
	<p>4.5 Ծննդաբանության հիվանդանոցային ծառայություններ մատուցող հաստատություններում հղիներին նախաձննդյան</p>		<p>«ՀՀ առողջապահության նախարարություն»</p>	<p>«Մարդկային զարգացման միջազգային կենտրոն» ՀԿ</p>	<p>Տարվա ընթացքում</p>	<p>Օրենքով չարգելված ֆինանսավորման</p>	

	<p>խորհրդատվություն տրամադրող բուժ աշխատողների համար կազմակերպել սեմինարներ՝ սեռի որոշման տեխնոլոգիաների կիրառման էթիկական խնդիրների վերաբերյալ:</p>			/համաձայնությամբ/		աղբյուրներ	
	<p>4.6 Իրականացնել կանանց վերարտադրողական առողջության կանխարգելման և սեռով պայմանավորված՝ հղիության արհեստական ընդհատման կանխարգելմանն ուղղված իրազեկման աշխատանքեր գյուղական բժշկական ամբուլատորիաների բուժ աշխատողների միջոցով:</p>		<p>ՀՀ մարզպետարաններ</p>	<p>Գյուղական բժշկական ամբուլատորիաներ /համաձայնությամբ/</p>	<p>Տարվա ընթացքում</p>	<p>Օրենքով չարգելված ֆինանսավորման աղբյուրներ</p>	

